

دستورالعمل تکمیل پروپوزال

- ۱- تکمیل فرم پروپوزال تحت نظارت استاد راهنما و مشاور (مشروط بر تکراری نبودن موضوع)
- ۲- تأیید و امضاء اساتید راهنما و مشاور در فرم پروپوزال (اطلاعات اساتید راهنما و مشاور باید بصورت کامل در پروپوزال وارد شود)
- ۳- ثبت پروپوزال در سامانه پژوهشیار
- ۴- تحویل فرم مذکور به مدیر گروه جهت طرح و تصویب در کمیته تخصصی گروه ، به انضمام تصویر کارت دانشجویی و فرم تعهد مقاله .
- ۵- حضور در جلسه تصویب پروپوزال که توسط گروه آموزشی برگزار می گردد.
- ۶- تصویب پروپوزال در شورای تخصصی گروه
- ۷- ثبت صورتجلسه تصویب پروپوزال توسط مدیر گروه در سامانه پژوهشیار
- ۸- تصویب پروپوزال در پژوهشی دانشکده

اداره پژوهش واحد

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مشهد

فرم پیشنهاد تحقیق

پایان‌نامه‌ی دکتری

عنوان تحقیق به فارسی:

نام: _____
نام خانوادگی دانشجو: _____
رشته تحصیلی: _____
سال ورود: _____
دانشکده: _____
گروه تخصصی: _____
گرایش: _____
نیمسال ورودی: _____

نام و نام خانوادگی استاد راهنما: _____
نام و نام خانوادگی استاد (اساتید) مشاور: _____
-۱ _____
-۲ _____

این قسمت توسط حوزه معاونت پژوهشی دانشکده تکمیل می‌گردد

تاریخ تصویب در گروه:

تاریخ تصویب حوزه پژوهشی:

به نام خدا

توجه: لطفاً این فرم با مساعدت و هدایت استاد راهنما تکمیل شود.

۱- اطلاعات مربوط به دانشجو:

نام: ..... نام خانوادگی: ..... شماره دانشجویی: .....
مقطع: ..... رشته تحصیلی: ..... گروه تخصصی: .....
گرایش: ..... نام دانشکده: ..... سال ورود به مقطع جاری: ..... نیمسال
ورودی: .....
آدرس پستی .....
تلفن ثابت محل سکونت: ..... تلفن همراه: ..... پست الکترونیک: .....
آدرس پستی در شهرستان: .....
تلفن ثابت محل سکونت: ..... تلفن محل کار: ..... دورنگار: .....

۲- اطلاعات مربوط به استاد راهنما:

تذکرات:

- هر دانشجوی دوره دکترا باید حداقل یک استاد راهنما و یک استاد مشاور انتخاب نماید (حداکثر دو استاد راهنما و دو استاد مشاور) ضرورت دارد حداقل یکی از اساتید راهنما و مشاور از واحد انتخاب گردند.
- استاد راهنما و مشاور باید ظرفیت پذیرش شما جهت راهنمایی و یا مشاوره داشته باشند. (جهت اطلاع از ظرفیت اساتید باید به پروفایل خود مراجعه نموده و ظرفیتهای خالی خود را بررسی نماید)
- موضوع رساله نباید تکراری باشد. لذا در صورت تایید عنوان در شورای گروه ، اطمینان از عدم تکراری بودن موضوع براساس جست و جو در سایت پایان نامه دانشگاه آزاد اسلامی به آدرس sika.iau.ir و همچنین در سامانه ایران داک به آدرس

irandoc.ac.ir نمایید

- در صورتی که اساتید راهنما و مشاور مدعو می باشند، لازم است سوابق تحصیلی، آموزشی و پژوهشی کامل ایشان (رزومه کامل) شامل فهرست پایان نامه های کارشناسی ارشد و رساله های دکتری دفاع شده و یا در حال انجام که اساتید مدعو، راهنمایی و یا مشاوره آنرا بر عهده داشته اند، به همراه تصویر کارت ملی، آخرین مدرک تحصیلی و آخرین حکم کارگزینی قبل از ارسال طرح پیشنهادی، جهت اخذ مجوز همکاری به حوزه معاونت پژوهشی واحد ارسال گردد.
- اساتید راهنما و مشاور موظف هستند قبل از پذیرش پروپوزال، به سقف ظرفیت پذیرش خود توجه نموده و در صورت تکمیل بودن ظرفیت پذیرش، از ارسال آن به دانشکده و حوزه پژوهشی و یا در نوبت قرارداد و ایجاد وقفه در کار دانشجویان جداً پرهیز نمایند. بدیهی است در

صورت عدم رعایت موازین مربوطه، مسئولیت تأخیر در ارائه پروپوزال و عواقب کار، متوجه استاد راهنما، گروه تخصصی و دانشکده خواهد بود.

اطلاعات مربوط به استاد راهنما:

دانشگاهی

نام و نام خانوادگی:..... آخرین مدرک تحصیلی:.....

حوزوی

نام پدر:..... شماره شناسنامه:..... تاریخ تولد:..... محل تولد:..... کد ملی:.....

تخصص اصلی:..... تخصص جنبی:..... رتبه دانشگاهی (مرتبه علمی):.....

کارشناسی ارشد

سنوات تدریس:..... شغل و سمت فعلی:.....
دکتری

آدرس محل کار:.....

تلفن همراه:..... تلفن محل کار:..... دورنگار:.....

پست الکترونیک (Email):.....

نحوه همکاری با واحد مشهد:

تمام وقت نیمه وقت مدعو:

تعداد پایان نامه های کارشناسی ارشد راهنمایی شده:

مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی: سایر دانشگاهها:

تعداد رساله های دکتری راهنمایی شده:

مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی: سایر دانشگاهها:

تعداد پایان نامه های کارشناسی ارشد در دست راهنمایی:

مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی: سایر دانشگاهها:

تعداد رساله های دکتری در دست راهنمایی:

اطلاعات مربوط به استاد راهنمای دوم:

دانشگاهی

نام و نام خانوادگی:..... آخرین مدرک تحصیلی :.....

حوزوی

نام پدر :..... شماره شناسنامه :..... تاریخ تولد:..... محل تولد:..... کد ملی:.....

تخصص اصلی:..... تخصص جنبی:..... رتبه دانشگاهی (مرتبه علمی):.....

کارشناسی ارشد

سنوات تدریس :..... شغل و سمت فعلی:.....

دکتری

آدرس محل کار:.....

تلفن همراه:..... تلفن محل کار:..... دورنگار:.....

پست الکترونیک (Email):.....

نحوه همکاری با واحد مشهد:

تمام وقت نیمه وقت مدعو:

تعداد پایان نامه های کارشناسی ارشد راهنمایی شده:

مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی: سایر دانشگاهها:

تعداد رساله های دکتری راهنمایی شده:

مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی: سایر دانشگاهها:

تعداد پایان نامه های کارشناسی ارشد در دست راهنمایی:

مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی: سایر دانشگاهها:

تعداد رساله های دکتری در دست راهنمایی:

مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی: سایر دانشگاهها:

۳- اطلاعات مربوط به اساتید مشاور:

استاد مشاور اول:

دانشگاهی

نام و نام خانوادگی:..... آخرین مدرک تحصیلی: .....

حوزوی

نام پدر:..... شماره شناسنامه:..... تاریخ تولد:..... محل تولد:..... کد ملی:.....

تخصص اصلی:..... تخصص جنبی:..... رتبه دانشگاهی (مرتبه علمی):.....

کارشناسی ارشد

سنوات تدریس:..... شغل و سمت فعلی:.....
دکتری

آدرس محل کار:.....

تلفن همراه:..... تلفن محل کار:..... دورنگار:.....

پست الکترونیک (Email):.....

نحوه همکاری با واحد مشهد:

تمام وقت نیمه وقت مدعو:

دانشگاهی

استاد مشاور دوم:

نام و نام خانوادگی:..... آخرین مدرک تحصیلی: .....

حوزوی

نام پدر:..... شماره شناسنامه:..... تاریخ تولد:..... محل تولد:..... کد ملی:.....

تخصص اصلی:..... تخصص جنبی:..... رتبه دانشگاهی (مرتبه علمی):.....

کارشناسی ارشد

سنوات تدریس:..... شغل و سمت فعلی:.....
دکتری

آدرس محل کار:.....

تلفن همراه:..... تلفن محل کار:..... دورنگار:.....

پست الکترونیک (Email):.....

نحوه همکاری با واحد مشهد:

تمام وقت نیمه وقت

مدعو:

۴- اطلاعات مربوط به پایان نامه:

الف- عنوان تحقیق

۱- عنوان به زبان فارسی:

نقش های مثبت و منفی خانواده در قبال بزه دیدگی ثانویه زنان در شهر مشهد (۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴)

۲- عنوان به زبان انگلیسی (آلمانی، فرانسه، عربی، ایتالیایی، روسی و اسپانیایی):

The positive and negative roles of the family regarding the secondary victimization of women in Mashhad (2011-2015)

تذکر: صرفاً دانشجویان رشته های زبان آلمانی، فرانسه، عربی، ایتالیایی، روسی و اسپانیایی مجازند عنوان پایان نامه خود را به زبان مربوطه در این بخش درج نمایند و برای بقیه دانشجویان، عنوان بایستی به زبان انگلیسی ذکر شود.

.....
.....

ب - تعداد واحد پایان نامه:

ج- بیان مسأله اساسی تحقیق به طور کلی (شامل تشریح مسأله و معرفی آن، بیان جنبه های مجهول و مبهم، بیان متغیرهای مربوطه و منظور از تحقیق):

امروزه بزه دیده تحت تأثیر یافته های جرم شناسی از جایگاه نسبتاً مناسبی برخوردار است. در گذشته عمده توجه به متهم و پاسداشت حقوق وی معطوف بود و بزه دیده کمتر مورد توجه واقع می شد. امروزه این باور در حقوق کیفری حاکم است که در تمامی ابعاد و اجزای سیاست جنایی باید از حقوق بزه دیده به عنوان شخصی آسیب پذیر حمایت به عمل آید و تحت تأثیر این رویکرد، دانشی جدید با عنوان بزه دیده شناسی حمایتی تولد و رشد پیدا کرد (نجفی ابرند آبادی و ژینا فیلیزولا، ۱۳۸۸).

بزه دیده شناسی اولیه اساساً جنبه نظری دارد و توجه اصلی آن معطوف به ویژگی های قربانیان و روابط آنها با بزه کاران جرایم بود به موازات تحولات، علمی شاخه دیگری از بزه دیده شناسی بوجود آمد که از آن تحت عنوان جنبش سیاسی و ایدئولوژیک بزه دیده شناسی ثانویه یاد می گردد بنابراین بزه دیده شناسی که ابتدا رویکردی علمی و علت شناسانه به بزه دیده داشت به یک جنبش اجتماعی حامی بزه دیدگان و دفاع از آنان تبدیل گردید. نگرانی از حقوق و آینده بزه دیدگان در ابتدا بصورت برنامه های جزئی دولت در راستای جبران خسارت از بزه دیدگان جرایم به وجود آمد. در قطعنامه ۱۹۸۵ سازمان ملل درباره اصل اساسی عدالت برای قربانیان جرم و سوء استفاده از قدرت مطرح شد. تحولات ایدئولوژی بزه دیده شناسی سبب پیدایش پیمای شهای

بزه دیدگی نیز شد. دادرسی با اهمیت پیدا کردن بزه دیده‌شناسی در جهان پیمایش‌های بین‌المللی، مهمی افزودن بر پیمایش‌های ملی در بسیاری از کشورها انجام شد. همچنین انجمن‌های متعددی به همت خود بزه دیدگان و یا مؤسسات دولتی و یا جنبش‌های سیاسی، عقیدتی ایجاد شد انجمن‌های قربانیان تجاوز به عنف انجمن‌های طرفدار حقوق زن انجمن‌های کمک به بزه دیدگان و میانجی‌گری را نام برد که فلسفه وجودی آنها کمک‌های حقوقی مادی و روانی به بزه‌دیدگان است. این نوع از بزه دیده‌شناسی در اثر تحول و توسعه بزه دیده اولیه رخ می‌دهد که دغدغه آن، بهتر ساختن سرنوشت بزه دیده با ارایه کمک حمایت‌های مادی و معنوی و جبران خسارت‌های وی می‌باشد (رایجیان اصلی، ۱۳۸۱)

گونه‌های خاصی از جرائم، از جرائمی که تکرار آنها واضح‌تر است، مانند خشونت‌های خانگی علیه زنان، تهاجمات نژادی و آزار کودکان گرفته تا جرائمی که تکرار آنها از وضوح کمتری برخوردار است، مانند ورود غیر مجاز به منازل، در جای خود مورد اشاره قرار می‌گیرد. در ادامه مزایای تکرار جرم علیه هدفهای مشخص، برای بزه‌کاران مورد اشاره قرار می‌گیرد. دلایل بزه‌دیدگی ثانوی از نظر عدم تناسب خطر ماقبل جرم اولیه و موقعیت‌های وابسته آن مورد بررسی قرار می‌گیرند، به این صورت که چگونه جرم اولیه، بزه‌دیدگی ثانوی را محتمل‌تر می‌سازد. یک طبقه‌بندی نظری از جرم و سوسه‌انگیز یا نوع دیگر آن، ارائه شده و پیشنهادهایی برای تحقیقات بعدی ارائه می‌گردد. اینکه بزه‌دیدگی ثانوی به میزان قابل ملاحظه‌ای به افزایش میزان جرائم کمک می‌کند، در دو دهه اخیر مورد شناسایی قرار گرفته است (فارل و همکاران، ۱۳۸۵). در سال ۱۹۷۹ کوهن و فلسون این فرضیه را مطرح کردند که یک جرم بر مبنای اتحاد سه عنصر اتفاق می‌افتد: اول یک مجرم با انگیزه؛ دوم یک قربانی بالقوه و شوم فقدان یک مراقب قابل. آنها به دنبال این بودند که چرا نرخ جرم بر حسب تغییرات فیزیکی و اجتماعی تأثیرگذار بر سه عنصر مذکور تغییر می‌کند. برای مثال کاهش نظارت بر افراد جوان به معنای افزایش موقعیت‌هایی است که در آنها مراقبان توانایی وجود ندارند (Cohen and Felson, 1979).

زنان به دلیل ویژگی‌های خاص زیستی، روانی و اجتماعی بیشتر از سایرین در معرض بزه‌دیدگی قرار دارند و به‌عنوان بزه دیدگان بالقوه در مقابل بزه‌کاران بالقوه به حساب می‌آیند و آماج مناسبی برای بزه‌کاران هستند. زنان بزه‌دیدگی را در صورت‌های مختلفی تجربه می‌کنند از جمله بزه دیدگی خرد یا بزه دیدگی ناشی از جرائم و دیگری بزه دیدگی کلان یا بزه‌دیدگی ساختاری است. بزه دیدگی ساختاری یکی از علل بزه دیدگی خرد زنان است. خشونت علیه زنان واقعیت و پدیده‌ای تلخ و آزاردهنده است و سابقه‌ای طولانی دارد. خشونت در همه جوامع انسانی اعم از جوامع پیشرفته و جوامع درحال توسعه وجود دارد و به طبقه یا جامعه خاصی تعلق ندارد. حدود نیمی از جمعیت کره زمین را زنان تشکیل می‌دهند که متأسفانه در طول تاریخ از خشونت در امان نبوده‌اند. خشونت به منزله یک پدیده مجرمانه آسیب‌بدنی، روانی، درد و رنج عاطفی و زیان مالی برای بزه دیدگان خود به‌همراه دارد. این آسیب‌ها نه تنها سلامت و تعادل روانی و عاطفی بزه دیدگان خشونت را به مخاطره می‌اندازد، بلکه در سطحی وسیع‌تر جامعه را نیز زیان‌دیده می‌سازد و هزینه‌های هنگفتی را بر بخش‌های مختلف جامعه برای درمان و بهبود این آسیب‌ها، تحمیل می‌کند که هزینه‌های مربوط به رسیدگی کیفری، پیشگیری از بزه‌کاری خشونت‌بار، درمان پزشکی و بهداشت روانی بخشی از آنهاست، (داوودی، ۱۳۸۰). خشونت علیه زنان بیشترین میزان جرائم علیه زنان را به خود اختصاص داده است. بر اساس یافته‌های بعضی تحقیقات، بالاترین میزان بزه دیدگی زنان در جرائم خشونت‌آمیز است. هرچه جامعه دارای سطح فرهنگی پایین باشد و سنتی‌تر باشد خشونت علیه

زنان از میزان و شدت بیشتری برخوردار است. اشکال خشونت در هر جامعه‌ای با ساختار دینی، سنتی، قانونی و سیاسی همان جامعه تناسب دارد. خانم چوبک در نخستین کارگاه آموزشی خشونت علیه زنان اظهار داشت که خشونت علیه زنان در انواع مختلف مادی، معنوی، جسمی و جنسیتی اعمال می‌شود و متأسفانه دامنه این خشونت‌ها وسعت گرفته است (فلاحیان و کفایی فر، ۱۴۰۲).

در این میان خانواده همواره به‌عنوان اولین و اصلی‌ترین پایگاه و نهاد مدنی و در عین حال کوچک‌ترین واحد اجتماعی است که مبنای پایه هر اجتماع بزرگی است. اهمیت خانواده، سلامت خانواده، مشکلات و معضلات اقتصادی و اجتماعی خانواده از لحاظ تأثیری که بر اعضای خود دارد جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در حقیقت خانواده مؤثرترین عامل سلامت شخصیت افراد است که برجسته‌ترین وظیفه‌اش تأمین اهم نیازهای مادی و معنوی اعضایش می‌باشد. از آنجا که خانواده‌های طبقات پایین اجتماعی فشارهای بیشتری از لحاظ فقر، بیکاری و وضعیت ناسامان اقتصادی متحمل می‌شوند، این فشارهای اجتماعی ممکن است شرایطی برای بزه‌دیده شدن فرزندان آنها فراهم نماید (شهیدی و همکاران، ۱۴۰۲). نظریه سبک زندگی یکی از اولین تلاش‌ها برای تبیین بزه‌دیدگی کیفری است (Meier & Meithe, 1999). این نظریه به گات فردسن و هیندلانگ منسوب است و در پی بررسی این موضوع است که چرا برخی افراد و گروه‌ها بیش از دیگران در معرض خطر بزه‌دیدگی قرار دارند. مطابق این دیدگاه، آنان بر این باورند که جرم، یک واقعه اتفاقی نیست. بلکه بزه‌دیدگی بر اساس سبک زندگی افراد و رفتار و کردار آنان در زندگی متغیر است. نوع زندگی افراد نقش کلیدی در آسیب‌پذیری آنها دارد زیرا هر قدر فعالیت‌های شغلی، تفریحی و اوقات فراغت وی در خارج از خانه بیشتر باشد، در دسترس و در نتیجه بیشتر در معرض بزه‌دیدگی جنسی قرار خواهد گرفت. بدین سان، این نظریه، توزیع نامنظم بزه-دیدگی زنان در جرایم جنسی را در زمان و مکان، بر حسب تفاوت شیوه زندگی آنان، تبیین می‌کند. برای نمونه مجرد زیستن، زیاده روی در نوشیدن مشروبات الکلی، استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی، معاشرت با مردان جوان، رفت و آمد شب هنگام به اماکن عمومی و زندگی در شهرهای بزرگ از شیوه‌های زندگی است که نرخ بزه‌دیدگی زنان در جرایم جنسی را بالا می‌برد (Gottfredson, 1984).

بزه‌دیدگی یک واقعیت اجتماعی، زیستی و روانی است که باتوجه به آسیب‌پذیری یک فرد و به‌وسیله آنچه که متحمل شده، می‌تواند مشخص گردد؛ هرچند این امر ناشی از یک جرم مربوط به آن نباشد و بزه‌دیدشناسی زنان نگاهی ویژه به طبقه‌ای از بزه‌دیدگان دارد که ساختار خاص جسمانی و روانی و نیز عوامل تاریخی و اجتماعی، آنان را از سایر بزه‌دیدگان متمایز می‌سازد در میان بی‌خانمان‌ها، قشر زنان بیخانمان به دلیل موقعیت و جایگاه فرهنگی و اجتماعی ویژه، قابلیت‌های فیزیولوژیکی متفاوت از مردان که البته بخش عمده‌ای از آن متأثر از ساختارها و الگوهای کلیشه‌ای حاکم بر جامعه نیز هست، از شرایط متفاوتی نسبت به سایر اقشار مرتبط با این پدیده برخوردارند. این پژوهش با هدف بررسی نقش‌های مثبت و منفی خانواده در قبال بزه‌دیدگی ثانویه زنان در شهر مشهد (۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴) با روش تحقیق مردم‌نگاری انتقادی بر پایه پمچ مرحله‌کارسپیکن انجام می‌پذیرد. در واقع رکم اصلی این پژوهش خانواده و نقشی حفاظتی که بایستی بعد از وقوع جرم علیه یک زن یا دختر می‌پردازد. زنان بزه‌دیده بسیار آسیب‌پذیر هستند آنان در برهه‌ای از زندگی هستند که احساسات و عواطف آنان جریحه‌دار شده است و این خانواده است که بستری برای تالم روحی آنان محیا می‌کند. شرایط اجتماعی، اقتصادی و مذهبی یک خانواده موجب کاهش یا افزایش مجدد زنان بزه‌دیده می‌شود. شهر مشهد به‌عنوان یک شهر گردشگری، زمینه‌ای مناسبی برای مقاصد بزه‌کاران است و این دلایل موجب شده است که

شهر مشهد را برای نمونه مورد مطالعه انتخاب نمود و در پی پاسخ اصلی پژوهش نقش های مثبت و منفی خانواده در قبال بزه دیدگی ثانویه زنان در شهر مشهد چگونه است؟ باشد.

د - اهمیت و ضرورت انجام تحقیق (شامل اختلاف نظرها و خلاءهای تحقیقاتی موجود، میزان نیاز به موضوع، فواید احتمالی نظری و عملی آن و همچنین مواد، روش و یا فرآیند تحقیقی احتمالاً جدیدی که در این تحقیق مورد استفاده قرار می گیرد:

اصلی ترین رکن پدیده های جنایی را بزه دیده تشکیل می دهد. مدت ها است جایگاه واقعی بزه دیده و حق او در فرآیند کیفری در حاشیه نگاه داشته شده بود، ولی اکنون با ظهور جنبش های بزه دیده شناسی در دهه های اخیر و تأثیر گذاری آنان در کاهش جرایم موجب گردیده که جرم شناسان به چشم اندازی جدید با عنوان «حمایت از بزه دیدگان» توجه نمایند. تاریخ پیدایش بزه دیده شناسی به سال ۱۹۴۸ بازمی گردد، سالی که کتاب «مجرم و بزه دیده» اثر «هانس فون هنتیگ» به نگارش درآمده است. «فونس هانتیگ»^۱ کسی بود که بر تعامل و رابطه موجود میان بزه دیده با بزه کار و نظام عدالت کیفری تمرکز نمود تا به شناختی درست از پدیده مجرمانه دست پیدا کند. آنچه در این زمینه از اهمیت بسزایی برخوردار و راهگشا می باشد شناسایی، و اولویت بندی نیازهای اساسی بزه دیدگان می باشد و پس از آن ارائه راهکار و اتخاذ سیاست های کاربردی در راستای حمایت از بزه دیدگان است. بزه دیدگی ثانویه، بزه دیدگی محسوب می شود که نه به منزله نتیجه مستقیم فعل مجرمانه، بلکه از رهگذر واکنش نهادها و افراد به بزه دیده پدید می آید. با افزایش بزه دیده گی ثانویه در بین اقشار جامعه، افراد بزه دیده تمایلی برای مراجعه به محاکم برای احقاق حق خودشان ندارند و در نهایت به دلیل نگرش منفی نسبت به مراجع قضایی ایجاد شده است از طرق غیر قانونی به دنبال احیای حقوق از دست رفته خود خواهند بود و این امر برای آینده زنگ خطری است که نیازمند کارشناسی و پیشگیری از بزه دیدگی ثانویه می باشد. تاکنون توجه کمی به دلایل این امر که چرا بزه کاران، بزه دیده خاصی را هدف قرار می دهند، صورت گرفته است. در سال ۱۹۸۱ ریچارد اسپارکس^۲ یک تقسیم بندی کلی از دلایل بزه دیدگی ثانوی بر مبنای بزه دیدگان ارائه کرد. تحقیق اسپارکس به عنوان تنها تلاش مهم و راهبردی برای درک پویایی بزه دیدگی ثانوی به شمار می آید.

زنان در واقع در فرآیند اجتماعی شدن در می یابند نسبت به مردان آسیب پذیرتر هستند و در طول جامعه پذیریشان از سوی خانواده و نهادهای آموزشی و پرورشی و هم چنین از طریق وسایل ارتباط جمعی مرتباً این مسئله بدانها یادآوری میشود. بر این اساس هر چه افراد توانایی کمتری برای محافظت و کنترل خود داشته باشند بیشتر نیز قربانی جرم میشوند. در این دیدگاه افزایش سن عاملی مهم در افزایش بزه دیدگی به شمار میرود چرا که سالخوردهگان توانایی کمتری برای حفاظت از خود دارند. در این رویکرد توانایی مالی و تحصیلاتی

^۱ Hans von hentig

^۲ Richard Sparks

فاکتورهایی برای کاهش میزان بزه دیدگی و ترس محسوب میشوند، چرا که افراد متمول و تحصیل کرده راههایی بهتر و مناسب تر را برای محافظت از خود برمی گزینند و بدین جهت نیز از میزان بزه دیدگی آنان کاسته خواهد شد (Skogan, 1987).

یکی از مهمترین زمینه های رشد و توسعه بزه و بزه دیدگی خانواده است. متخصصان و کارشناسان، مدد کاران بهزیستی، حقوق دانان و جامعه شناسان معتقدند برای ایمن سازی افراد جامعه و تقلیل آسیب های اجتماعی باید به بررسی علل و عواملی پرداخت که به نوعی شرایط و موقعیت هایی را فراهم می آورند که تحت تأثیر آن شرایط افرادی زمینه سوء استفاده و تحمل و پذیرش بزه را پیدا می کنند و در نهایت راهکارهایی را برای اصلاح آن ارائه نمایند. بسیاری از جامعه شناسان همانند آگوست کنت، چارلز هورتن کولی خانواده را اولین و ایده آل ترین مثال برای گروه های نخستین و مهمترین مرحله جامعه پذیری فرد می دانند. از نظر پارسونز خانواده موسسه اجتماعی کردن نوجوانان به حد کمال است. آبراهام کاردینر معتقد است خانواده در تکامل شخصیت اساسی افراد بسیار موثر است.

بزه دیدگی ثانویه علیه زنان یک موضوع بسیار مهم و ضروری در شرایط کنونی جامعه است. افزایش رشد فناوری و دینای مجازی موجب شده است که زنان بیش از پیش در خطر بزه دیدگی قرار بگیرند، این موضوع برای زنان بزه دیده اولیه که اهداف بزه کاران قرار می گیرند حساسیت را دوچندان می کند و در این میان خانواده است که به عنوان یک پایگاه به کنترل شرایط اجتماعی و روانی فرد می تواند یاری دهنده زنان باشد یا آنان را طرد کند و این فعل و انفعالات مثبت و منفی خانواده نقش بسیاری اساسی در بزه دیدگی ثانویه زنان دارد. به عنوان نمونه خشونت خانوادگی، آموزش و تربیت، نقش پشتیبانی خانواده و فرهنگ و سنن از شرایطی هستند که توانایی کاهش یا افزایش حلقه محافظتی از زنان بزه دیده را میسر سازد. درک عواقب و پیامدهای این پدیده و بررسی علل آن از طریق تحقیقات علمی می تواند به شناخت بهتر مسئله بزه دیدگی ثانویه و برنامه ریزی برای پیشگیری و مقابله با آن کمک کند. تحقیقات درباره بزه دیدگی ثانویه علیه زنان می تواند به عنوان ابزاری برای تغییرات اجتماعی و قانونی مؤثر باشد. با ارائه شواهد و آمار دقیق، می توان مسئولان و سیاست گذاران را متقاعد کرد تا تدابیر لازم را برای محدود کردن و پیشگیری از بزه دیدگی ثانویه به عمل آورند. این پژوهش سعی دارد که با درک عمیق تر از رفتار خانواده به عواقب پدیده بزه دیدگی برای جامعه و زنان بپردازد، که چگونه می توان به شکل مطلوب تری به آنان کمک کرد و راهکارهای مناسب تری برای حمایت و حفاظت از آنان ارائه داد. افزایش آگاهی عمومی درباره بزه دیدگی ثانویه زنان موجب بهبودی مستمر و پایدار شرایط آنان را به همراه دارد که جز بررسی عمیق و ریشه یابی علل آن ممکن نخواهد بود.

ه- مرور ادبیات و سوابق مربوطه (بیان مختصر پیشینه تحقیقات انجام شده در داخل و خارج کشور پیرامون موضوع تحقیق و نتایج آنها و مرور ادبیات و چارچوب نظری تحقیق):

فلاحیان و کفایی فر (۱۴۰۲) در مقاله خود تحت عنوان "تبیین سیاست جنایی تقنینی در قبال بزه دیدگی زنان با توجه به اسناد داخلی و بین المللی" با هدف طرح اینکه در مجامع کیفری بین المللی تلاش شده است که با اتخاذ تدابیر حمایتی مراقبتی متنوع، کارآمد و مستمر، بزه دیدگی ثانویه را در زنان بزه دیده به حداقل برسانند با روش توصیفی - تحلیلی انجام پذیرفته است. نتایج این پژوهش نشان داد که زنان بیش از مردان در معرض بزه دیدگی

قرار دارند، چراکه بر مبنای الگوی هزینه و فایده که در جرائم نیز صادق است، مجرمان تمایل بیش‌تری نسبت به‌قرار دادن زنان در جایگاه بزه دیده، به‌واسطه‌ی نیروی جسمانی و توان مقابله‌ی فیزیکی کمتر نسبت به مردان دارند. علیرغم این‌که در بسیاری از کشورها، اقداماتی در جهت مقابله با بزه دیدگی زنان و حمایت از ایشان صورت گرفته، اما هنوز ساختار قوانین جزایی عمدتاً بر مبنای نقش اجتماعی مردان و با توجه کمتری نسبت به زنان تدوین شده است و در این میان قوانین جنایی ایران، از این قاعده مستثنا نیست.

حاجی‌وند و همکاران (۱۴۰۲) در مقاله خود تحت عنوان "تحلیلی بر مشکلات بزه دیدگی ثانویه مهاجران در فرآیند دادرسی (مطالعه موردی مهاجرین افغانستانی، عراقی و لبنانی)" با روش توصیفی-تحلیلی از نوع کیفی (مصاحبه و مشاهده حضوری)، علل شکل‌گیری بزه دیدگی دومین مهاجرین موضوعاتی از قبیل: ترس مهاجرین از عودت به کشورشان، عدم حضور پلیس در مناطق مهاجرنشین، عدم رسیدگی و مختومه نکرده پرونده‌ها، طولانی بودن روند محاکمه، رسیدگی نکردن به بزه دیدگان مهاجر غیر قانونی که توسط پلیس بزه دیده قرار گرفته‌اند، بیشترین درصد را به خود اختصاص داده‌اند. در پایان چنین نتیجه‌گیری شده است که اولاً یک قانون خاص برای مهاجرین و اتباع بیگانه در راستای حمایت از حقوق آنها در زمانی که بزه دیده قرار می‌گیرند تدوین گردد.

شهیدی و همکاران (۱۴۰۲) در مقاله خود تحت عنوان "بررسی تأثیر وضعیت اقتصادی خانواده بر بزه‌دیدگی جنسی اطفال و نوجوانان" با استفاده از پرسش‌نامه پژوهشگرساخته و با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های آماری رابطه میان متغیرها سنجیده شد و میزان همبستگی‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل پرونده‌های کودک‌آزاری جنسی ارجاعی به اورژانس اجتماعی، بیانگر آن است که نزدیک به نیمی از کودکان بزه‌دیده جنسی مورد مطالعه (۵۲/۷ درصد) در شرایط اقتصادی بدی زندگی می‌کنند، ۳۵/۵ درصد از آنان دارای شرایط متوسط می‌باشند و تنها ۱۱/۸ درصدشان دارای شرایط خوبی از نظر اقتصادی بوده‌اند. یافته‌های این پژوهش مؤید این است که بین کودک‌آزاری جنسی و شاخص وضعیت اقتصادی والدین از نظر آماری رابطه معناداری وجود دارد. آزمون فرضیات حکایت از آن دارد که عوامل زیادی از جمله علل اقتصادی و وضعیت بیکاری والدین در بروز آزار دیدگی کودکان نقش دارند. آمارها حاکی از آن است که بیش از یک‌سوم (۳۳/۷ درصد) پدران بیکار هستند و خطر آزار جنسی در کودکانی که پدران بیکار دارند، بیشتر است. ضرورت شناسایی این عوامل در جهت پیشگیری از بزه‌دیدگی کودکان، بایسته و ضروری است. از نتایج این تحقیق می‌توان به‌عنوان منبعی مفید و قابل استفاده برای مراجع دولتی مانند بهزیستی، سازمان‌های مردم‌نهاد، اولیا و مربیان بهره برد.

محمدزاده اصل و حیدر نژاد (۱۴۰۱) در مقاله خود تحت عنوان "بزه دیده‌گی ثانویه در نظام عدالت کیفری" به روش توصیفی-تحلیلی به نگارش درآمده است به بررسی بزه دیده‌گی ثانویه در نظام عدالت کیفری می‌پردازیم. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که در مواردی خود نظام کیفری مسبب به وجود آمدن بزه دیده‌گی ثانویه می‌باشد از این رو تمهیداتی را برای پیشگیری و مقابله با این مورد اتخاذ نموده است از جمله با تلاش

برخی از اساتید نیز، واحد بزه دیدگی ثانویه در مراکز دادگستری استان ها به وجود آمده، و همچنین به ترمیم بزه دیده ثانویه اقدام نموده و از عدم اجرای عدالت و انتقام شخصی جلوگیری نموده است.

موسوی و معظمی (۱۴۰۰) در مقاله خود تحت عنوان " بررسی اثربخشی سبک زندگی زنان بی خانمان بر بزه دیدگی آنان " که به روش کیفی و با ابزار مصاحبه نیمه ساخت مند، بر جامعه آماری متشکل از ۱۰۰ زن بی خانمان انجام پذیرفته است؛ و هدف از آن، بررسی مسیر زندگی زنان در بی خانمانی و توصیف تجربه های قربانی شدن زنان به عنوان یک آسیب اجتماعی می باشد. پژوهش حاضر نشان داد زنان بی خانمان به دلیل تجربه قربانی شدن های مبتنی بر جنسیت، این پدیده را به گونه ای متفاوت از مردان تجربه می کنند. سبک زندگی تحمیل شده بر آنان، فعالیت های روزمره، دستیابی به فرصت های نامشروع، حضور در مناطق داغ شهری، آنان را به بزه دیدگان آسیب پذیر بدل می سازد. خطر بزه دیدگی های مکرر و بزه دیدگی های ثانویه در این زنان قابل پیش بینی می باشد.

فلاحی و همکاران (۱۳۹۸) در مقاله خود تحت عنوان " بازخورد رهیافت های بزه دیده شناسی ثانویه در نظام کیفری ایران " به دنبال این پرسش است که نقش و جایگاه بزه دیده چه تأثیراتی بر حقوق بزه دیدگی ثانویه در نظام کیفری ایران داشته است. در پاسخ به این سوال بر این موضوع تأکید داشته است که توجه به نقش و جایگاه بزه دیده می تواند موجبات پیشگیری از بزه دیدگی ثانوی قربانیان جرم را فراهم سازد. در ایران به دلیل تقسیم بندی جرایم به قابل گذشت و غیر قابل گذشت، بسترهای مناسب تری برای دخالت بزه دیده در تعیین و نحوه اجرای مجازات مشاهده می شود. هر چند مشارکت بزه دیدگان در تعیین و نحوه اجرای مجازات در مواردی مثل قصاص، ممکن است منجر به تشفی خاطر آنان شود.

قمی اویلی (۱۳۹۷) در مقاله خود تحت عنوان " جایگاه مشارکت مدنی در پیشگیری از بزه دیدگی ثانویه با روش توصیفی - تحلیلی به این نتیجه می رسد که بزه دیدگی ثانویه مفهومی است که از یک طرف به بزه دیده غیرمستقیم و آنچه در بزه دیده شناسی ثانویه مطرح می شود نزدیک است و از سوی دیگر، به بزه دیدگی ناشی از رویه قضایی اطلاق می شود. مشارکت جامعه محلی به عنوان رویکرد نوین مکتب عدالت ترمیمی در تلاش است تا به وسیله اقدامات موجود در سیاست جنایی مشارکتی، راهکار پیشگیرانه اجتماعی را برای بزه دیدگی ثانویه تبیین نماید. مشارکت مدنی در پیشگیری از بزه دیدگی ثانویه باعث ترمیم بزه دیده و تغییر وضعیت بزه دیده و بزه کار می شود. مشارکت جامعه مدنی و حمایت درسیاست جنایی مشارکتی، دارای مصادیق مختلفی است. اصولاً در پیشگیری از بزه دیدگی ثانویه، انتظار می رود که تمامی نهادهای جامعه دست به دست یکدیگر داده و حمایت ها یا اقتصادی، پزشکی، عاطفی، تحصیلی، آموزشی و .... را صورت دهند.

قمی اویلی (۱۳۹۶) در کتاب خود با موضوع " پیشگیری از بزه دیدگی ثانویه فرزندان زنان زندانی " به عوامل متعدد بزه دیدگی ثانویه اشاره دارد.

کارگری (۱۳۸۶) در مقاله خود تحت عنوان " ازدواج، کودک آزاری و بزه دیدگی جنسی ثانویه " به بررسی آزار جنسی کودک در دوران کودکی و تاثیر آن در زمان بزرگسالی می پردازد و در این بررسی به تاثیر آزار جنسی در دوران کودکی بر بزه دیدگی جنسی در آینده می پردازد و در پی آن است که رابطه میان این دو امر را با تأکید بر موفقیت در ازدواج بررسی کند.

فارل و همکاران (۱۳۸۵) در مقاله خود تحت عنوان "چرا بزه‌دیدگی ثانوی اتفاق می‌افتد؟" به بررسی انواع جرائم ثانویه یا مکرر و علل آنها در پرتو این تئوری می‌پردازد؛ با این توضیح که بزهکاری مجدد علیه بزه‌دیدگان خاص بستگی بسیاری به تجارب همان بزهکار و یا بزهکاران دیگر در مورد همان بزه‌دیده دارد. از جمله مسائل مهم جرم‌شناسی این است که چرا بزه‌دیدگی ثانوی اتفاق می‌افتد. با دستگیری و مجازات مجرم از یک سو و تجارب حاصل از وقوع جرم برای بزه‌دیده از سوی دیگر، انتظار آن می‌رود که بزه‌دیده دیگر بار آماج جرم قرار نگیرد. اما تحقیقات میدانی و آمارها خلاف این را نشان می‌دهد، به گونه‌ای که نویسندگان مقاله حاضر آن را به برداشتن شیرینی قلمداد کرده‌اند. یکی از دیدگاهها در باره علل بزه‌دیدگی ثانوی، نظریه انتخاب منطقی بزهکاران است. مطابق این نظریه، بزهکاران آماج‌های بالقوه خود را با حسابگری انتخاب می‌نمایند. یکی از نتایج این نظریه پذیرش این مسئله است که تحلیل منطقی از موقعیتها در مواردی زمینه بزه‌دیدگی مجدد برخی بزه‌دیدگان را فراهم می‌سازد.

مطالعات خارجی

بوسکویچ و میسف^۳ (۲۰۲۲) در مقاله خود تحت عنوان "بزه‌دیدگی ثانویه زنان مورد تجاوز جنسی" اشکال مختلف بزه‌دیدگی ثانویه از طریق دیدگاه تاریخی و اجتماعی و همچنین از طریق رویکردهای نظری و پژوهشی مختلف تبیین و تحلیل شده است. خشونت، تجاوز جنسی و تجاوز جنسی از قوی ترین آسیب‌ها برای زنان بزه‌دیده هستند. این نوع تجاوزات و تجاوز جنسی باعث آسیب‌های روحی و روانی عمیق و همچنین آسیب‌های جدی می‌شود. در طول تاریخ، رویکردهای نظری مختلفی وجود دارد که سعی در تبیین ریشه‌های جرم و همچنین نقش قربانیان در جرم دارد. بیشتر در گذشته، اما حتی امروز، می‌توان شواهد متعددی مبنی بر بزه‌دیدگی ثانویه زنان مورد تجاوز مشاهده کرد. زنان مقصر بودند که توسط جامعه، علم و حتی قانون مورد حمله و انگ قرار گرفته بودند. بزه‌دیدگی ثانویه نه تنها قربانی را به سمت اثرات آسیب‌روانی عمیق‌تری سوق می‌دهد، بلکه به نوعی مجرمان احتمالی را تشویق می‌کند تا برتری خود را، که بر اساس جنسیت و سنت، خشونت، و حملات جنسی به آنها داده می‌شود، «نشان دهند».

کاندیا^۴ (۲۰۲۱) در مقاله خود تحت عنوان "تحلیلی بر بزه‌دیدگی ثانویه زنان در موارد تجاوز جنسی" در پی پاسخ به این پرسش است که آیا تغییر قانون باعث تحولات واقعی در جامعه می‌شود؟ اگرچه قوه قضائیه در اجرای قوانین نسبتاً قوی و فعال بوده است، اما سیستم عدالت کیفری این روند را به تاخیر می‌اندازد. تا زمانی که اجرای قوانین توسط پلیس و دادگاه‌ها به درستی انجام نشود، نظام عدالت کیفری به هدف خود عمل نخواهد کرد. قربانیان باید احساس کنند که بخشی جدایی‌ناپذیر از سیستم عدالت کیفری هستند و مورد بی‌اعتنایی قرار نمی‌گیرند. قانون به عنوان یک راهنمای بسیار خشن وجود دارد و باید به عنوان وسیله‌ای برای تحقق عدالت در نظر گرفته شود. کمیته Malimath راه‌ها و ابزارهایی را برای توسعه چنین هم‌افزایی بین قوه قضائیه، دادستانی و پلیس پیشنهاد می‌کند که با حمایت از قربانی بی‌گناه و مجازات مجرم، اعتماد مردم عادی را به سیستم عدالت

³ Boskovic & Misev

⁴ Kandya

کیفری فعلی بازگرداند. زنان باید بتوانند به سیستم قضایی غیر جانبدارانه و عاری از افسانه و کلیشه و قوه قضاییه که بی طرفی آن در هیچ شرایطی خدشه وارد نشود تکیه کنند. عدالت وسیله نیست، بلکه هدفی است که هر کس از جانب خود حق دارد، سزاوار آن است.

فلکینگر^۵ (۲۰۱۹) در مقاله خود تحت عنوان "پویایی قربانی شدن ثانویه: زمانی که مددکاران اجتماعی مادران را سرزنش می کنند" نتایج اصلی یک پروژه تحقیقاتی کیفی را تشریح می کند که روابط بین مادران در معرض خشونت مبتنی بر جنسیت و مددکاران اجتماعی حمایت از کودک را تحلیل می کند و خطر قربانی شدن ثانویه را بررسی می کند. این مسئله از تجربه ۱۰ ساله به عنوان یک مددکار اجتماعی در یک پناهگاه زنان پدید آمد که در آن چندین بار از من خواسته شد تا رابطه دشوار بین مددکار اجتماعی حمایت از کودک و مادر را میانجیگری کنم. نقطه شروع، یک تحقیق میدانی مقدماتی با همسالان (کارکنان پناهگاه های زنان) و زنانی بود که توسط مددکار اجتماعی حمایت از کودکانشان به خاطر خشونت متهم شده بودند. این نتایج مبنای مصاحبه هایی بود که با مددکاران اجتماعی حمایت از کودکان برگزار شد. تجزیه و تحلیل نشان می دهد که چگونه پویایی قربانی-مجرم ممکن است بر شیوه های مددکاری اجتماعی تأثیر بگذارد و ارتباط بین پویایی قربانی شدن ثانویه و انتظارات مربوط به مادران و قربانیان را نشان دهد. علاوه بر این، چند نمونه مثبت از حمایت ظاهر شد که می تواند به عنوان مبنایی برای توسعه روش های هدفمند برای تمرین مددکاری اجتماعی مورد استفاده قرار گیرد.

فلکینگر (۲۰۱۹) در مقاله خود تحت عنوان "حمایت از کودک و خشونت مبتنی بر جنسیت: چگونه از خطر بزه دیدگی ثانویه جلوگیری کنیم؟" بر روی خشونت مبتنی بر جنسیت و شیوه های مددکاری اجتماعی حمایت از کودک تمرکز دارد. با وجود شیوع بالای آن، خشونت مبتنی بر جنسیت اغلب در خدمات اجتماعی حمایت از کودکان به عنوان حاشیه ای تلقی می شود. هدف این مقاله بحث درباره روش ها و تکنیک های آینده نگر برای کار اجتماعی حمایت از کودکان با بازماندگان خشونت مبتنی بر جنسیت است. هدف مقاله تمرکز توجه بر روی یک موضوع پیچیده است. برخی از نقاط کور را آشکار می کند و نشان می دهد که چگونه مادری و قربانی شدن را می توان به عنوان عوامل خطر تفسیر کرد که باعث افزایش نگرش سرزنش قربانی می شود. پیامدهای کار اجتماعی: این مقاله سعی دارد با ترکیب تجربیات عملی با ملاحظات نظری گسترده تر، به بحث جاری در مورد این موضوع اجتماعی بسیار مهم و گسترده کمک کند. علاوه بر این، این بحث را در مورد استراتژی هایی برای اقدامات اجتماعی حمایت از کودکان باز می کند، که ممکن است به جلوگیری از پویایی بزه دیدگی ثانویه کمک کند.

و - جنبه جدید بودن و نوآوری در تحقیق:

با توجه به بررسی پیشینه مطالعات در ارتباط با موضوع نقش های مثبت و منفی خانواده در قبال بزه دیدگی ثانویه زنان در شهر مشهد مشاهده نگردیده و غالباً مطالعات در زمینه بزه دیدگی ثانویه با روش مطالعات اسنادی بوده

⁵ Fleckinger

است و تاکنون مطالعه‌ای به صورت عمیق به واکاوی عوامل و شاخص‌های موثر نقش خانواده بر بزه‌دیدگی ثانویه نپرداخته است حال آنکه این پژوهش با بهره‌گیری از روش عمیق میدانی، مردم‌نگاری انتقادی سعی در واکاوی و پردازش دقیق عوامل و شاخص‌های مهم نقش خانواده در قبال بزه‌دیدگی ثانویه زنان دارد.

ز- اهداف مشخص تحقیق (شامل اهداف آرمانی، کلی، اهداف ویژه و کاربردی):

هدف اصلی

- نقش‌های مثبت و منفی خانواده در قبال بزه‌دیدگی ثانویه زنان در شهر مشهد (۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴)

اهداف فرعی

- شناسایی عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خانواده‌ها در کاهش یا افزایش بزه‌دیدگی ثانویه زنان در شهر مشهد

- شناسایی مضامین سلطه مردان علیه همسران و دختران خود بر بزه‌دیدگی ثانویه آنان در شهر مشهد
- شناسایی کنش متقابل اجتماعی بویژه خانواده با زنان بزده‌دیده ثانویه در شهر مشهد
- شناسایی نهادها، سازوکارها، ساختارها و فرآیندهای اجتماعی تاثیرگذار بر خانواده که کاهش یا افزایش بزه-دیدگی ثانویه زنان در شهر مشهد را در پی دارد.

ح - در صورت داشتن هدف کاربردی، نام بهره‌وران (سازمان‌ها، صنایع و یا گروه ذینفعان) ذکر شود (به عبارت دیگر محل اجرای مطالعه موردی):

- قوه قضاییه
- وزارت دادگستری
- موسسات مشاوره و مددکاری اجتماعی
- کانون و کلا بویژه وکلای پرونده‌های کیفری
- محققان، اساتید و اندیشمندان حوزه جزا و جرم‌شناسی

ط - سؤالات تحقیق:

سوال اصلی

- نقش‌های مثبت و منفی خانواده در قبال بزه‌دیدگی ثانویه زنان در شهر مشهد چگونه است؟

اهداف فرعی

- چه عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خانواده‌ها در کاهش یا افزایش بزه‌دیدگی ثانویه زنان در شهر مشهد تاثیرگذار هستند؟
- چه مضامینی سلطه مردان علیه همسران و دختران خود را مبنی بر بزه‌دیدگی ثانویه آنان تداعی می‌کند؟
- چگونه کنش متقابل اجتماعی بویژه خانواده موجب کاهش یا افزایش بزه‌دیدگی ثانویه زنان در شهر مشهد می‌شود؟

- چه نهادها، سازوکارها، ساختارها و فرآیندهای اجتماعی بر خانواده تاثیر گذاشته و منجر به کاهش یا افزایش بزه‌دیدگی ثانویه زنان در شهر مشهد می‌شوند؟

ی- فرضیه‌های تحقیق:

با توجه به روش پژوهش که از نوع کیفی است فرضیه برای این تحقیق را نمی‌توان متصور بود.

ک- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات فنی و تخصصی (به صورت مفهومی و عملیاتی):

۵-روش شناسی تحقیق:

الف- شرح کامل روش تحقیق بر حسب هدف، نوع داده‌ها و نحوه اجراء (شامل مواد، تجهیزات و استانداردهای مورد استفاده در قالب مراحل اجرایی تحقیق به تفکیک):

تذکر: درخصوص تفکیک مراحل اجرایی تحقیق و توضیح آن، از به کار بردن عناوین کلی نظیر، «گردآوری اطلاعات اولیه»، «تهیه نمونه‌های آزمون»، «انجام آزمایش‌ها» و غیره خودداری شده و لازم است در هر مورد توضیحات کامل در رابطه با منابع و مراکز تهیه داده‌ها و ملزومات، نوع فعالیت، مواد، روش‌ها، استانداردها، تجهیزات و مشخصات هر یک ارائه گردد.

این پژوهش با هدفی بنیادی و رویکرد انتقادی انجام می‌پذیرد. روش تحقیق در پژوهش حاضر از نوع کیفی بوده و پژوهش‌های کیفی در دسته پژوهش‌های توصیفی قرار دارند. روش کیفی مورد استفاده در این پژوهش با توجه به ماهیت موضوع پژوهش که در حیطه علوم مختلفی از جمله حقوق، علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی قرار دارد از روش مردم‌نگاری انتقادی و بهره‌گیری از پنج مرحله کارسپیکن برگزیده شده است.

ب- متغیرهای مورد بررسی در قالب یک مدل مفهومی و شرح چگونگی بررسی و اندازه‌گیری متغیرها (در صورت وجود وامکان):

با توجه به روش تحقیق پژوهش که از نوع تحقیقات کیفی است متغیر کمی تعریف نشده است اما می‌توان متغیرهای زیر را برای پژوهش متصور بود:

عنوان متغیر	نقش متغیر	نوع متغیر	نحوه اندازه‌گیری	مقیاس
نقش خانواده	مستقل	کیفی	مطالعات اسنادی، پرسشنامه و مصاحبه	اسمی
مردم‌نگاری انتقادی	زمینه	کیفی	مطالعات اسنادی	اسمی
بزه‌دیدگی ثانویه	وابسته	کیفی	مطالعات اسنادی، پرسشنامه و مصاحبه	اسمی

ج - شرح کامل روش (میدانی، کتابخانه‌ای) و ابزار (مشاهده و آزمون، پرسشنامه، مصاحبه، فیش‌برداری و غیره) گردآوری داده‌ها:

در این پژوهش در بخش تدوین پیشینه مطالعاتی، چارچوب و مبانی نظری پژوهش از طریق مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای که شامل کتب، مقالات، پایان‌نامه‌ها، وبسایت‌ها و دیگر منابع اطلاعاتی که بصورت اسناد در اختیار محقق بوده است استفاده گردیده است و در بخش گردآوری داده‌های پژوهش برای نیل به اهداف تحقیق از روش میدانی که شامل مشاهده‌ها و تحقیقات عملیاتی محقق و استفاده از ابزار مصاحبه نیمه ساختار یافته و پرسشنامه از نمونه آماری استفاده می‌گردد.

د - جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه (در صورت وجود و امکان):

جامعه آماری این پژوهش را کلیه قربانیان و بزه‌دیدگان ثانویه جرائم کیفری که لزوماً زنان هستند را تشکیل می‌دهند که پرونده آنان در محاکم دادگستری شهرستان مشهد و در حد فاصل سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ منجر به صدور رای قطعی شده است. روش نمونه‌گیری در این پژوهش روش نمونه‌گیری غیراحتمالی و از نوع نمونه دردسترس است، علت انتخاب روش نمونه‌گیری با توجه به ماهیت موضوع پژوهش که بزه‌دیدگان غالباً در وضعیت‌های خاص روحی و جسمی هستند و یادآوری خاطرات گذشته برای آنان ملال‌آور بوده و همچنین آمار مشخصی از سوی قوه قضاییه در ارتباط با زنان بزه‌دیده به علت حفظ حریم شخصی آنان منتشر نشده است پس محقق به این نتیجه رسیده است تا از این روش برای انتخاب نمونه خود استفاده نماید. معیار پایان دادن به مصاحبه با نمونه آماری اشباع نظری است به همین علت در تعداد حجم نمونه نمی‌توان اظهار نظر کرد. برای دسترسی به حجم نمونه آماری از نهاد قوه قضاییه، مددکاری‌های اجتماعی، سازمان مرکزی زندان‌ها و دیگر ارگان‌های دخیل در امر رسیدگی به جرائم بزهکاران سود جسته شده است.

ه - روش‌ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها:

ابزار تحلیل در این پژوهش که با روش مردم‌نگاری انتقادی انجام می‌پذیرد، پنج مرحله کارسپیکن برای ارزیابی است. در این پژوهش جهت جمع‌آوری داده‌ها از مشاهده مستقیم مشاهده مشارکتی، مصاحبه نیمه ساختاریافته، بررسی اسناد و مدارک و یادداشتهای میدانی استفاده گردیده است. مرحله اول در مردم‌نگاری انتقادی به روش کارسپیکن جمع‌آوری اسناد و مدارک و داده‌های مشاهده‌ای است در این مرحله پژوهشگر به عنوان یک مشاهده‌گر بیرونی داده‌های مشاهده‌ای را از دید خود جمع‌آوری نمود. این مرحله تماماً غیر تزامنی بود و در آن تنها صدای پژوهشگر شنیده می‌شد لذا داده‌ها تک‌گویانه است و محقق از موضع سوم شخص به جمع‌آوری داده‌ها پرداخت. بر این اساس پژوهشگر در این مرحله تلاش نمود تا با قرار دادن خود در موقعیت مشاهده‌گر با حداقل سطح مشارکت با افراد مورد مطالعه از طریق مشاهده طبیعت گرایانه و یادداشت برداری‌های میدانی به شناخت کلی از موضوع مورد مطالعه دست یابد. در نتیجه، جمع‌آوری داده‌ها در این مرحله از موضع سوم شخص انجام گردید به منظور دست‌یابی به اطلاعات بیشتر و توصیف دقیقتر زمینه مورد مطالعه محقق در این

مرحله مشاهدات خود را به تدریج از زنان بزه‌دیده ثانویه ثبت می‌نماید و تلاش گردید تا تمام جزئیات میدان مورد مطالعه ثبت و یادداشت گردد. لذا در مرحله نخست داده‌ها در قالب یادداشتهای میدانی و شخصی تا جایی ادامه داشت که دیگر امکان جمع آوری اطلاعات جدید در میدان از طریق مشاهده وجود ندارد. علاوه بر این محقق در این پژوهش از انواع مصاحبه‌های فردی و نیمه ساختاریافته، جهت جمع آوری داده‌های پژوهش استفاده نموده است. در مردم‌نگاری انتقادی به روش کارسپیکن، تولید داده‌های گفتگویی، اساساً در مرحله سوم و پس از جمع آوری اولیه اطلاعات و تحلیل برساختی آن از طریق مصاحبه با مشارکت‌کنندگان انجام میگردد لذا محقق در این تحقیق، از انواع مصاحبه‌ها در جهت جمع آوری داده‌های گفتگویی در جهت مقایسه و بازبینی داده‌های به دست آمده از مرحله نخست استفاده نموده است. روش تحلیل داده‌های جمع آوری شده در این پژوهش روش تحلیل مضمونی هست. این نوع تحلیل از متعارف‌ترین و پرکاربردترین روشهای تحلیل داده‌های کیفی است. داده‌های مورد تحلیل در روش مضمونی شامل داده‌های متنی مصاحبه‌ها و داده‌های مشاهده‌ای متنی شده هستند تحلیل تماتیک عبارت است از عمل کدگذاری و تحلیل داده‌ها با این هدف که داده‌ها چه می‌گویند این نوع تحلیل در وهله اول به دنبال الگویابی در داده‌ها است زمانی که الگویی از داده‌ها به دست آمد باید حمایت موضوعی از آن صورت گیرد. درنهایت یافته‌های به دست آمده در این پژوهش با استفاده از روش اعتبار مشارکت‌کننده و روش کنترل توسط اعضاء ارزیابی و مورد تأیید قرار می‌گیرند (شیخ‌زاده و بنی‌اسد، ۱۴۰۰).

مراحل پنج‌گانه کارسپیکن در مردم‌نگاری انتقادی (Hardcastle, 2006)

مرحله	شرح	جمع آوری داده‌ها	تحلیل و بررسی
۱	ایجاد رکوردهای اولیه	کار میدانی، مشاهده، غیر مشارکتی تک‌سویه، غیر مزاحمتی، تأمل	بازسازی فرهنگی (اتیک)
۲	تفسیر محقق (رویکرد اتیک)	تجزیه و تحلیل بازساختی اولیه	بازسازی فرهنگی (اتیک)
۳	تولید داده‌های گفتگویی (امیک)	کار میدانی، مشاهده مشارکتی، مصاحبه، تعامل و تأمل	بازسازی فرهنگی (امیک)
۴	توصیف روابط سیستم‌ها با زمینه کلان‌تر	انجام تجزیه و تحلیل سیستم‌ها بین مکان‌ها / سایت‌ها / فرهنگ‌ها (اکتشاف)	تجزیه و تحلیل سیستم (اتیک)
۵	تبیین نظام رابطه‌ای	پیونددهنده یافته‌ها با نظریه‌های سطح کلان (تبیین)	تجزیه و تحلیل سیستم (اتیک)

- حاجی وند، امین، حکیم زاده، سیداحسان، و علی زاده، امین. (۱۴۰۲). تحلیلی بر مشکلات بزه دیدگی ثانویه مهاجران در فرآیند دادرسی (مطالعه موردی مهاجرین افغانستانی، عراقی و لبنانی). تمدن حقوقی، ۶(۱۵)، ۷۹-۹۴.
- رایجیان اصلی، مهرداد. (۱۳۸۴). بزه دیده شناسی حمایتی چاپ اول، تهران: نشر دادگستری.
- شهیدی، سپیده، بشیریه، تهمورث، صابری، سید مهدی، و عباسی، اصغر. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر وضعیت اقتصادی خانواده بر بزه‌دیدگی جنسی اطفال و نوجوانان. پژوهشهای حقوق جزا و جرم شناسی، ۱۱(۲۱)، ۲۳۳-۲۵۷.
- شهیدی، سپیده، بشیریه، تهمورث، صابری، سید مهدی، و عباسی، اصغر. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر وضعیت اقتصادی خانواده بر بزه‌دیدگی جنسی اطفال و نوجوانان. پژوهشهای حقوق جزا و جرم شناسی، ۱۱(۲۱)، ۲۳۳-۲۵۷.
- شیخ‌زاده، محمد، بنی‌اسد، رضا. (۱۴۰۰). تحلیل مضمون: مفاهیم، رویکردها و کاربردها، انتشارات لوگوس، چاپ اول.
- فارل، گراهام. فیلیس، کورتا، پیش، کن. (۱۳۸۵). چرا بزه دیدگی ثانوی اتفاق می افتد؟. ترجمه نوروز کارگری، فصلنامه حقوق اسلامی، ۳(۹)، ۱۶۵-۱۴۱.
- فلاحی، یزدان، محمدی، شهرام، و جعفری، محمدجواد. (۱۳۹۸). بازخورد رهیافت‌های بزه‌دیده شناسی ثانویه در نظام کیفری ایران. ماهنامه جامعه شناسی سیاسی ایران، ۲(۴)، ۹۵۹-۹۸۲.
- فلاحیان، پرنیان، و کفایی فر، محمدعلی. (۱۴۰۲). تبیین سیاست جنایی تقنینی در قبال بزه دیدگی زنان با توجه به اسناد داخلی و بین‌المللی. نشریه حقوق و مطالعات سیاسی، ۳(۱)، ۱-۱۶.
- قمی اوپلی، الهام. (۱۳۹۷). پیشگیری از بزه‌دیدگی ثانویه فرزندان زنان زندانی. انتشارات موجک، چاپ اول.

- قمی اوپلی، الهام. (۱۳۹۷). جایگاه مشارکت مدنی در پیشگیری از بزه دیدگی ثانویه. قانون یار، ۲(۶)، ۵۱۳-۵۰۱.
- کارگری، نوروز. (۱۳۸۶). ازدواج، کودک آزاری و بزه دیدگی جنسی ثانویه. حقوق اسلامی، ۴(۱۵)، ۱۷۳-۱۹۵.
- محمدزاده اصل، محمد و حیدر نژاد، کیوان. (۱۴۰۱). بزه دیده گی ثانویه در نظام عدالت کیفری، فصلنامه مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه، ۸(۴)، ۴۸۰-۴۷۱.
- موسوی، سیده سکینه، و معظمی، شهلا. (۱۴۰۰). بررسی اثربخشی سبک زندگی زنان بی خانمان بر بزه دیدگی آنان. پژوهشهای حقوق جزا و جرم شناسی، ۹(۱۷)، ۵۱-۷۴.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین، ژینا فیلیزولا، ژرار لپز. (۱۳۸۸). بزه دیده و بزه دیده شناسی، ترجمه روح الله کردعلیوند، احمد محمدی، انتشارات مجد، چاپ دوم.
- Boskovic, M., & Misev, G. (2022). Secondary victimization of sexually assaulted women. In *Victimology: A Comprehensive Approach to Forensic, Psychosocial and Legal Perspectives* (pp. 341-361). Cham: Springer International Publishing.
- Cohen, L.E. and Felson, M. 1979. Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review*, 44: 588 – 608.
- Fleckinger, A. (2019). Child protection and gender-based violence: How to prevent the risk of secondary victimization. *Czech and Slovak Social Work-Eris Journal Summer*, 4, 4-18.
- Fleckinger, A. (2020). The dynamics of secondary victimization: when social workers blame mothers. *Research on Social Work Practice*, 30(5), 515-523.
- Gottfredson, M. R., & Grande-Bretagne. Home office. (1984). *Victims of crime: The dimensions of risk* (Vol. 81). London, UK: HM Stationery Office.
- Hardcastle, M.A., Usher, K., & Holmes, C. (2006). Carspecken's five-stage critical qualitative research method: an application to nursing research. *Qualitative Health Research, Qualitative health research*, 16 (1): 121-161
- Henting, H.V. (1998). *The criminal and victim*. Yale university Press. U.S.A.
- Kandy, S. (2021). Secondary Victimization of Women in Rape Cases-An Analysis. *Issue 4 Int'l JL Mgmt. & Human.*, 4, 1709.
- Meier, R. F., & Miethe, T. D. (1993). Understanding theories of criminal victimization. *Crime and justice*, 17, 459-499.
- Skogan, W. G. (1987). The impact of victimization on fear. *Crime & Delinquency*, 33(1), 135-154.

۶- زمان بندی انجام تحقیق:

الف- تاریخ شروع:..... ب- مدت زمان انجام تحقیق:..... ج- تاریخ اتمام:.....

تذکر: لازم است کلیه فعالیت‌ها و مراحل اجرایی تحقیق (شامل زمان ارائه گزارشات دوره‌ای) و مدت زمان مورد نیاز برای هر یک، به تفکیک پیش‌بینی و در جدول مربوطه درج گردیده و در هنگام انجام عملی تحقیق، حتی‌الامکان رعایت گردد.

۷- منابع تأمین بودجه، مواد اولیه و تجهیزات (غیر از واحد مشهد) و میزان هر یک:

ردیف	نام مؤسسه، شرکت، مرکز دانشگاهی یا تحقیقاتی	بودجه ریالی (ریال)	بودجه ارزی		مواد اولیه		تجهیزات
			ارز	معادل ریالی	نوع	تعداد یا مقدار	نوع
							جمع

تذکر: پرداخت کمک هزینه‌های تحقیقاتی به پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد توسط واحد مشهد به اقلام مشخص و تا سقف مجاز مصوب تعلق گرفته و تصویب پروپوزال در حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه لزوماً به معنای تقبل پرداخت کلیه هزینه‌ها نمی‌باشد.
توضیحات تکمیلی (در صورت نیاز):

۸- هزینه‌های تحقیق (صورتی که دانشجویان از امکانات خارج از واحد استفاده می‌نمایند):

۸-۱- هزینه‌های پرسنلی (برای مواردی که در حوزه تخصص و مهارت و رشته دانشجویان قرار ندارد):

نوع فعالیت	تعداد افراد	کل ساعات کار برای تحقیق	حق الزحمه در ساعت	کل هزینه
				جمع کل

۸-۳- هزینه‌های متفرقه:

شرح هزینه	هزینه واحد	تعداد	هزینه کل
الف- هزینه تایپ			
ب- هزینه تکثیر			
ج- هزینه صحافی			
د- هزینه عکس و اسلاید، کارتوگرافی و غیره			
ه- هزینه خرید خدمات تخصصی و مشاوره‌ای (استفاده از آزمایشگاه‌ها و غیره)			
و- هزینه‌های دیگر			
جمع			

۸-۴- جمع کل هزینه‌ها:

ردیف	نوع هزینه	ریالی	ارزی		هزینه کل به ریال
			ارز	معادل ریالی	
	پرسنلی				
	مواد اولیه (مصرفی)				
	تجهیزات (غیر مصرفی)				
	مسافرت				
	متفرقه				
	جمع کل				

۹- صورتجلسه گروه تخصصی

<u>تاریخ</u>	<u>امضاء</u>	نام و نام خانوادگی دانشجو:
<u>تاریخ</u>	<u>امضاء</u>	نام و نام خانوادگی استاد راهنما
		-۱
		-۲
<u>تاریخ</u>	<u>امضاء</u>	نام و نام خانوادگی استاد یا استادان مشاور
		-۱
		-۲

شورای گروه تخصصی ..... در تاریخ ..... در محل ..... با حضور اعضای مربوطه

خانم

تشکیل و موضوع پایان نامه ..... با عنوان .....

آقای

..... بررسی و به تصویب رسید.

<u>تاریخ</u>	<u>امضاء</u>	نام و نام خانوادگی اعضای شورا
		-۱
		-۲
		-۳
		-۴
		-۵
		-۶

<u>تاریخ</u>	<u>امضاء</u>	نام و نام خانوادگی مدیر گروه:
<u>تاریخ</u>	<u>امضاء</u>	نام و نام خانوادگی مسئول/رئیس اداره پژوهش دانشکده:
<u>تاریخ</u>	<u>امضاء</u>	نام و نام خانوادگی ریاست دانشکده:
<u>تاریخ</u>	<u>امضاء</u>	نام و نام خانوادگی معاون پژوهشی واحد:

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد مشهد

بنام خدا
(فرم اساتید مدعو)

استاد گرامی

باتشکر از همکاری علمی پژوهشی جناب عالی با این واحد دانشگاهی، لطفاً نحوه همکاری و نوع امکاناتی را که جهت انجام پژوهش در پایان نامه کارشناسی ارشد / رساله دکتری تحت عنوان.....

در اختیار دانشجو قرار خواهید داد مشخص فرمایید.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

اینجانب ..... با آگاهی از لزوم پذیرش یا چاپ مقاله حاصل از پایان نامه / رساله در مجلات علمی معتبر قبل از تکمیل فرم تعیین داور (در صورت راهنمایی) و حضور در جلسه دفاعیه راهنمایی / مشاور خانم / آقای..... را می پذیرم.

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

اینجانب
ورودی
متعد می گردم که مقاله استخراج شده از پایان نامه خود را که با راهنمایی
و مشاوره
دانشجوی مقطع
تحت عنوان "
رشته
گرایش

"

انتخاب نموده ام را به نام دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد طبق اطلاعات مندرج در
سایت پژوهشی واحد جهت چاپ مقاله رعایت نمایم.

نام و نام خانوادگی
تاریخ و امضاء